Жозе-Марі Ередіа

Трофеї

Перекладач: Микола Зеров

Джерело: З книги: Микола Зеров. Твори в двох томах. К.: Дніпро, 1990

Забуття

В руїнах давній храм на гострому шпилі,
Там незворушно сплять у мертвому спокої
Богині з мармуру і бронзові герої,
Що славу їх гучну поховано в землі.

І тільки волопас там сходить на чолі
Важкої череди в години водопою,
І ріг його тоді дзвенить старовиною,
І чорна тінь встає на лазуровім тлі.

Природа-мати там ласкава, многодарна,
І кожної весни проречисто і марно
Ростить новий акант на мармурі колон,

І тільки людський рід, сліпий і легкодухий,
Не чує хвиль нічних, що жалісно і глухо
Повабливих сирен оплакують крізь сон.

Присвятний напис

Мій дар Ареєві, Незгоді та Війні.
О друже добрий мій, допоможи старому
Цей меч пощерблений, недобиток шолому
І щит, мій добрий щит повісить на стіні.

Візьми туди ж і лук. Ти б не повірив, ні —
Що я коноплею по дереву твердому
Його обмотував — він не давався нікому —
І руки накладав на тятиву міцні.

А от і сагайдак. Летючої, дзвінкої,
Дарма стрілецької ти в нім шукаєш зброї
Моїх досвідчених і прудкокрилих стріл:

Я їх не розгубив. На службу нашій волі
Я чесно їх віддав. У купах перських тіл
Зосталися вони на Марафонському полі.

На Отрії

Глянь: западає день, і вітер посвіжів,
Не в'ються оводи уже над чередою,
І тіні довшають. Побудь, побудь зо мною,
Сердечний гостю мій, посланниче богів!

За кухлем молока з гірських моїх грунтів
Там, за вершиною Тіфреста сніговою,
Ген-ген побачиш ти Олімп перед собою,
Красу темпейських лук і пієрійських нив.

А там Евбея спить на лоні хвиль безмовних
І Ета, де Геракл, конаючи, воздвиг
Останнє огнище і перший свій жертовник.

А там ясний Парнас і непорочний сніг,
Де громовий Пегас, збудившись із зорею,
В свій несмертельний льот рушає над землею

Горам божественним

Ви, сині льодовці, гранітні верховини,
Уламки гострих скель, ви, подуви вітрів
Над морем золотим розложистих ланів,
Провалля і ліси, де спочивають тіні;

Печери темряві, непривітні долини,
Де непокірливі вигнанці давніх днів
Воліли наслухать до клекоту орлів,-
Благословення вам од рабської родини!

Утікши від тюрми і міста клятих стін,
Цю стеллу і олтар поставив раб Гемін
Вам, гори, сторожі незайманої волі.

На вас, ясні шпилі, що мовчите весь вік,
В повітрі чистому, яким не дишуть долі,
Людини вольної лунає вольний крик.

Завойовники

Мов зграю сторожких над падлом шуляків,
Яким докучили біда і безнадія,-
З Палоса рідного так поривала мрія
Неситих, сміливих і хижих моряків.

Їх вабили скарби далеких берегів,
Де щире золото в підземних жилах спіє,
І під пасатами їх щогли вікові
Хилились наперед до західних світів.

В чеканні славних діл і вчинків героїчних
Фосфорно-осяйна блакить морів тропічних
Злотистим маревом вінчала їхні сни;

Або, схилившися над хвилі неозорі,
Із білих каравел дивилися вони,
Як від незнаних вод незнані сходять зорі.

Джерело юності

Хуан Понс де Леон, піддавшись сатані,
Знеможений, старий і від наук похилий,
Як кучері йому посохли й побіліли,
По води юності подався чарівні.

Солону шир морів в жадобі й марнім сні
Три роки пінив він і напинав вітрила,
Аж поки крізь туман бермудський поріділий
Флоріда процвіла в морській далечині.

І тут, конкістадор, безумний і упертий,
В землі незнаній ти, на власнім ложі смерті,
Рукою кволою поставив прапор свій.

Старий! Ти щастя знав, і смерть, така ласкава,
Не доторкнулася твоїх зухвалих мрій,
І юністю навік тебе окрила слава.

Вицвіт огню

Безріччя хаосу і довгий ряд віків
Вулкан метав огнем на цю гірську терасу
І понад сніжними верхами Чімборасо
Кривавим проростом у небі червонів.

А нині все мовчить. Вже ні сірчаних злив,
Ні попелу нема з прапрадідного часу,

А лава, кров землі, застигла в темну масу,
Шпилі усталились і гуркіт занімів.

Лиш на останній крик вгамованого бунту
У зморшках страдницьких спотвореного грунту,
Край вивітрених скель, де чорне спить жерло,

Мов вибух громовий у тиші урочистій,
Злітає кактуса легке струнке стебло
І розкриває враз свій цвіт полуменистий

Треббія

Зоря страшного дня поймає верховини;
Все прокидається; в розбурханій ріці
На водопої вже нумідські верхівці,
І поклик сурмачів зловісним зойком лине.

Даремно Треббія несамовито рине;
Перечить Сціпіон, відраджують жерці,
І б'є холодний дощ. "Вложити топірці!" —
Семпроніїв наказ триває без одміни.

В небесній заграві, міняючись щомить,
Інсубрів селище на обрії горить,
І чути рик слона з навітряного краю.

А хижий Ганнібал добувся до застав
І потай з-під моста уважно наслухає
До тупоту когорт і легкокінних лав.

Луперк

М. Валерій Марціал, кн. І, епігр 117

Луперк ще здалека кричить: "Поете мій,
Твій збірник епіграм — то ж золота латина;
Для мене він, божусь, є насолод вершина...
Я завтра шлю слугу — позич мені сувій!"

"Ні, ні! Твій раб старий, кульгавий і сліпий,
А сходи в нас круті, і дім у нас — руїна
Ти ж мешкаєш, я чув на спаді Палатіна,
Атрект, мій видавець, либонь, сусіда твій

Всім пропонує там його книгарня щедра
Флакка, Вергілія, Теренція і Федра —
Померлих і живих довічні імена.

Там, тертий пемзою, до продажу готовий
За п'ять динаріїв — така йому ціна —
Стоїть і Марціал в одежі пурпуровій".